

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Де ла Булинијер, досадашњи министар француске Републике на Цетињу, наименован је за француског преставника у Софији, а на његово мјесто долази г. Суар, досадашњи преставник француске Републике у Техерану.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 22 септембра.

Маршал Валдерзее стигао је већ има неколико дана у Таку и сада свијет очекује радозналост, што ће да ради овај свјетски војсковођа у Китају. У том очекивању петроградско „Н. Време“ пише: „Гроф Валдерзее наћи ће знатну промјену у положају ствари када стигне у Таку и Тјенчину, гдје се он чека данас-сјутра. Пекин је узет, посланици ослобођени, саобраћај са Пекином обезбјеђен је са истока и сјевера; са заузимањем Бејтана отпор Боксера је сломљен скоро на свој обали Печелијског залива од Таку до Нучуанга. Смањена је или се смањује фелдмаршалу и задаћа главног заповједника: дио савезничких војска већ је опозван. Руси су не само извели знатне силе из Пекина, него су извели добар њихов дио и опште из Печелијске покрајине, оставивши остале на зимовање у Тјенчину и Таку. То исто справљају се да учине Јапонци и Французи, па за њима слиједе и Инглези, који су отпразили у Хонгконг тако знатни дио својих незнатних сила, да измјеђу Пекина и Таку немају више од 500 момака, с којима ће много моћи предузимати ни искусни фелдмаршал. Американци безусловно одричу се даљег нападајућег дјеловања, па уз то отворено изјављују, да они не намјеравају стављати своју војску под команду грофа Валдерзеа. Тако на расположење њемачког фелдмаршала не остају него силе њемачке, Аустро-угарске и Италије, с којима тешко да ће он отпочети активне операције прије него стигне њемачка војска, коју је граф Валдерзее за собом на путу оставио, спјешећи на броду пароброду у Шангај. Овај одмор у ратним операцијама може послужити на корист самој ствари. Граф Валдерзее имаће довољно времена да сасвим објективно и мирно проучи и оцијени положај не при једностраној зубљи освете, која распростире свјетлост на врло ограничени простор. Располажући не само војним него и државничким искуством, граф Валдерзее погледаће на свој задатак, на задатак Њемачке, шире неголи они преставници увријеђене Јевропе, које китајски мандарини траже да ублаже, шиљући им главе Боксера, које се затим излажу по мисионерским црквама на страх и поучу Китајца, као што то телеграф јавља!... Треба ли још већег доказа, да су се догађаји у Китају одазвали и на тамошњим мисионерима и на браниоцима њихова живота и јевропског угледа таквим губитком равнотеже мисли и осјећаја, који доводи до потпуног заборава оних узвишених начела, у име којих западна култура присваја себи

право, да се мијеша у унутрашњи живот Китаја?! Као човек свјежи, у потпуној душевној равнотежи, граф Валдерзее оцијениће како треба та неморална дјела и објективним погледом на стање ствари и на прилике овог часа без сумње ће више користи донијети ствари, него ли дипломати са њиховим коначним и неконанним предлозима“.

Док петроградски лист тако деликатно говори о улози, која предстоји њемачком фелдмаршалу, прашка „Политик“ пише: „Кад је Валдерзее, антиципирани победитељ, уз френетичко клицање Њемаца кренуо на пут, у Њемачкој се претполагало, да ће свјетски маршал на челу велике међународне војске Китају мир диктирати. Мислило се збиља, да ће се проћи са којом хиљадом добровољаца, а да ће остале велесиле највећи дио тропика у новцу и у крви на себе узети, уз то свјетском маршалу исту самоосталност и слободу располагања одобрити, као да су под његовом командом само њемачки војници. Али се то сасвим другачије развило“. Први су се удаљили Американци и Инглези. Руси, Французи и Јапонци чуваће леђа Валдерзеу, али даље у свом дјеловању биће упућен само на силе оне војске, у којој заузима достојанство генералфелдмаршала. И он неће остати свјетски него прости фелдмаршал. „Али — наставља озбиљни прашки лист — већ је одлучено, потраг се већ не може, и ако граф Валдерзее као маршал хоће да ступи у Китају, то сасвим одговара положају. До сад се у Китају тако рећи на официозни начин рат водио. Претпостављало се, да се ради о томе, да се угуши устанак, који законита китајска влада није могла савладати. Заузето је неколико тврђава и сама престоница, а да се ништа у ствари позитивног не постигне. Фикција о официозном рату не може даље да се одржи. Очеvidно графу Валдерзеу нијесу дале формално опуномоћење остале силе, кад су пристале, да се њихови контингенти подложе његовој команди. Опумоћење му је могао дати само његов господар који има право да одлучи рат и мир“.

Али Њемачка сама нема у Китају толико сила, да граф Валдерзее може напријед ићи у смислу њемачке окружнице, о којој смо у задњем броју говорили. Америка је сасвим одбила њемачки предлог, а све остале силе, осим Аустро-угарске, примиле су га у начелу и условно, само да га просто не одбију. По томе се може судити, у каквој се неприлици њемачки маршал налази у Китају. За то „Н. Време“ без шале очекује, да ће гроф Валдерзее поручити у Берлин: оканемо се ђорави посла!

Што се тиче разних телеграфских вјести о догађајима у Китају, оне потичу из истих извора, који су два мјесеца Јевропу варали, опишујући масакрирање иностраних посланика, њихових породица и осталих иностранаца, који су међутим били живи и здрави у Пекину. За то им не треба вјере поклањати, него чекати свршене чине. А чин је свршен у китајском питању распад јевропског концерта.

Осим тенденциозности тих вјести, Јевропа још не схваћа Китај.

У самом почетку догађаја, један парижки лист донио је следеће признање једног дипломата: „Ми ништа нијесмо знали, ни видјели, ни предвидјели“, а сада послје четири мјесеца други дипломат отворено изјављује, да китајски догађаји пружају дипломатима „задаћу од које је трудно заплетенију наћи“. То је исто њеки дан поновио и лорд Сализбери својим изборницима. „Н. Време“ констатира, како ратни успјеси савезничке војске нијесу могли ријешити то увијено и заплетено питање, па наставља: „Дипломатија се и ту преварила, држећи, да ће као назад четрдесет година, или као за вријеме јапонско-китајског рата, довољно бити неколико успјеха јевропског оружја, да се повољно ријешити то питање. Уплив успјешних војених операција ограничио се на врло мали простор за западну Јевропу. Што је Русија успјела у Манџурији, томе је узрок, што је тамо задаћа била јасна, у виду се имао објект, ког смо готово већ и постигли. У средњем Китају најближа задаћа — ослобођење посланика, била је постигнута доста брзо, зато што је била свима јасна. За тим савезници прелазе у област таме: цијељи неопредјелене, а тако исто и резултати, које треба постићи, нејасни. Говори се о казни, о накнади, о томе како треба да Китај запамти силу Јевропе у току вјекова — но зар су то предјелене цијељи? То су само посредне операције, о карактеру, начину, времену па и самом мјесту којих могу се водити бесконачни разговори. А право, коначно, предјелено рјешење китајског питања остаје још „задаћом од које се заплетеније не може ни замислити“. Китај увиђа, да Јевропа још добро не зна или неће да призна, што он хоће, и што она мало види и још мање хоће да предвиди. Отуда слиједи, да док се пријети Туану, тај исти Туан захваћа јачу власт у своје руке, и изазива Јевропу више него прије, показујући да Пекин нема значаја за њега, да је столица тамо гдје је Цар, и тим своди на нулу резултате, које је савозна војска постигла у области накнаде, казне и улијевања страха“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(† Дум Иван Стојановић.) О животу и раду овог ријетког свештеника „Дубровник“ доноси:

Иван каноник Стојановић родно се 17 децембра 1829. у Дубровнику од часних родитеља; био је првијенак између неколико браће, која умријеше у дјетињству или у младости. Његов отац бијаше емпир-ик лијечник. Од дјетињства имаху наклоност за свештеничку позив, и не хтједе ништа бити него поп. „Ту је цијенио, да се налази Елдorado и лука уточишта против олуја свјетовних страсти, према је послје окусио у томе сталицу Дантове болје.“ Ово су његове властите ријечи. Пучу школу и гимназију свршио је у Дубровнику. У гимназију био је одличан у свијем разредима. Више би га пута метнуо професор да чита своје задаће ученицима за углед. Свршивши гимназије и филозофију у Дубровнику, послаше га у задарску богословију. Његови содрузи у богословији били су пок. Дм. Михо Павлиновић, пок. Лука Ботић, пок. Стјепан Бузолић, филозоф Петрић. Приповједаше, да су већ онда Павлиновић и Ботић читали Вукове српске народне pjesме. У богословији такођер се одликовао, тако да је био представљен главитому италијанском књижевнику Александру Паравији, који је био случајно до-

шао у Задар, своју домовину. Овај је мучке за неколико минута разгледао лице младога богословца, као да гонета, које се тајне способности у њему крију. Он бијаше веселак, отресен и отворен; његово обличе бијаше оригинално. Бјеше запосљен г. 1852 још премлад и прије него допуштају канони, те послан за попа на Корчулу за годину дана. Затим га премјесте у Ријеку дубровачку, која има двије парохije, Мокошцу и Рожато. У Мокошци је поповоа четири а у Рожату двадесет и шест година. Ту нађе елеменат социјални и материјални, који га сасвијем преврати. Ту је опшио с Ником Великијем кнезом Пучићем, с пјесницима Луком Дијером Сорочевећем и Влахом баруном Гхеталди, с Јовом маркизом Бунићем. С овим одличнијим и ученијим друштвом у свакој грани науке је напредовао. „Да нијесам провео, вели он, тридесет година у Ријеци, нико за ме сад не би знао ни да сам жив.“ Дум Иван одликовао се као говорник. Кад је проповиједао, цркве су биле увијек пуне свијета свакога сталежа. Год. 1883. био је напменован каноником стоне дубровачке цркве. Год. 1896. постане каноником деканом т. ј. првијем каноником. Што се тиче приватнога живота на гласу је био као расипник т. ј. помагао је сиротињу и преко својих сила. Приповједа се, кад је био парох у Ријеци, да је његовој рођеној сестри требало за њим трчати, да му одузме новце из џепа, е да не остану без објода или вечере. Дум Иван вељаше, да његов живот сличи једному љетном дану. У томе љетном дану бијаше славна и ружичаста зора, био његово уживање у дјетињству; затам се наоблачи и наста олуја, бива вјетер туге и незгоде које поднесе; а вечер била је мрак т. ј. његова старост бијаше разгаљена и бездра.

Књижевни радови. Пријеводи и прераде: Микогрема Волтеров штампан у „Босанској Вили“; Носоња у календару „Дубровнику“; комедија Аристофанова Облаци; неколико комада из Де Амициса у „Словинцу“; Лесингове басне у „Словинцу“; Дубровачка повјест од Енгела у „Дубровнику“ — Оригинални радови: „Боре и Жагарац у „Словинцу“, Луко Мали у „Војислављевој Споменици“, Госпођа Маре, Паставак и Додатак Енгеловој повјести у „Дубровнику“, Повјест дубровачке књижевности у „Дубровнику“. — Нештампани и недовршени радови: „Бово; Додатак дубровачкој повјести Енгела, неке комедије и новеле највише прераде и пријеводи; све изреке Публија Сиријанина Мимика и Петронија (пријевод с латинскога). Још има више његовијех pjesама, особито пригоднијех, на српском, латинском и италијанском језику.

(Нове књиге.) Примили смо следеће нове књиге на орисказ:

Кнез Милош у причама. Нова збирка. Сабрао М. Ђ. Милићевић. Издање Чупићеве Задужбине. У Биограду у срп. краљ. држ. штампарији, 1900. Цијена 1.50 дин.

Страдања Махамеданска у Херцеговини и Босни.

Proganjanje islamskog naroda u Hercegovini, u Novom Sadu, srpska štamparija dra Svet. Miletića, 1900.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Нешто о ђачком здрављу.) Школски савет у Доњој Аустрији обзнанио је изјесне савете о чувању здравља школске дјеце, од којих ћемо овдје неколко и ми донијети:

Ђаци, кад се ујутру пробуде, не треба да леже у кревету, већ ваља одма да се дижу. Доручак, који не смије бити одвише врућ, треба лагано да узимају а не као преко врата (за то ваља рано да устају како би имали доста времена и да се уредно умију.) Посље доручка, као и иначе посље сваког објода, треба уста добро да исперу.

Кад ђак дође пред подне из школе треба, као и прије сваког објода, да опере руке. Оних дана, кад и посље ручка мора да иде у школу, добро је да једе лаку и добро сварљиву храну, која мора бити с свим умјерена. Посље ручка и вечере треба дати мало одмора од душевног рада а исто тако ваља избјегавати и велика тјелесна кретања.

Вечера ту леба да је довољно и снажна, и никако се не смије узимати непосредно пред спавање, већ два добра часа прије лијегања у кревет; у осталом вријеме се мора подељивати према саврљивости и количини хране која је за вечеру поједена. У опште јела треба да су без зачина, мјешовита и да нијесу увјек једна и иста; слаткиши и мезелуци у најмању руку су сувишни и никако не би требало дозволити да их ђаци купују код самих школа. Синова јестива (као сланина, неварено млијеко итд.) изузимајући свијеже воће, треба са свим избегавати. Обједи треба да се узимају у одређено вријеме, без журње, а чврста јела ваља добро жвакати. Много је развијена предрасуда, да акохолна пића снаже; њих не треба осим по љекарској наредби кад се дају као лијек — ђацима у опште никако давати, а нарочито не вино и ракију, па још чак ђацима нижих разреда. Исто су тако од штеће јака дражећа средства (јака кафа или чај) Пиће за асталом нека буде вода. У школи треба сваки ђак да понесе своју чашицу (мали пехар од лима) и не треба никоме да га позајмљује.

Пушење дувана, на жалост, све више узима маха међу ђацима, па чак и у нижим класама. Разумије се да је главна драж овога уживања у томе, што је оно забрањено. Оставља се такту и умјешности родитеља и оних што их његују, да, према посебној индивидуалности ђака, изаберу најподеснија средства, да стану на пут прераном пушењу код ђака.

Врло је корисно да се ђаци науче, да у извјесно вријеме дана, осим школских часова, заједнички врше њихову нужду. (Најбоље је навикнути се у тој цијељи сваки дан у јутру у извјесно вријеме).

Прије спавања преперучује се кретања руку, било са гвозденим куглама, штаповима или без ових. Осим тога треба ђак да опере своје лице, врат и уши, и то темељно, да испере уста и гушу. Ако је икако могуће, не треба ђак посље вечере ништа да учи, већ нека сам изабере за то вријеме какво лако занимање. Нарочито мора се препоручити да се чува од дражећих ноћних уживања, а тако исто треба одсудно сузбијати читање књига, које драже.

Потреба спавања свакојако је разна код разних лица, али у средњу руку може се подијелити по разним добима старости овако:

у 10-ој години спавање	11½—11 часова.
" 11-ој " до	11 "
" 12-ој и 13-ој години	10 "
" 14-ој години	9½ "
" 15-ој и 16-ој години	9 "
" 17-ој и доцнијима	8½ "

Према томе може се удесити и доба вечере и лијегања у кревет. Добро је навикнути дјецу, кад спавају да држе руке преко јоргана а не испод њега.

Дјете и младић који се развија, треба преко дан да имају извјесно слободно вријеме ради довољног слободног кретања, нарочито на чистом ваздуху (разне игре, трчање по леду ит.д. само без претјеривања) а исто тако извјесно вријеме дана треба да посвете подесном занимању које сами себи изберу (читање, музика, ручни радови). Ово је нужно не само за тјелесно успијевање већ и за снажно развиће индивидуалности и самосталности дјечије у сваком обзиру. С друге стране извјесне реалне гимназије изискују од ђака, нарочито у вишим разредима, врло много рада и на-

презапа; с тога треба најозбиљније савјетовати да се дјеца одређеног дана никако не оптерећују још другим споредним радом (музиком или учењем страних језика који се у школи не предају). Јер има случајева, и ти су веома тешки, гдје дјеца не могу да постигну школско учење и задатке друкчије до употребом свог слободног времена и чак прекраћив њем потребног спавања. А то бива само на трошак најдрагоцјенијег блага у будућности — здравља.

Ако ђак преболи какву тешку болест, не смије се у учењу сувише напрезати, већ мора бити поштеђен колико је више могуће. Одмор посље ручка и вечере, као и довољно спавање не могу се као губљене времена сматрати. Кад је тјело уморено или врши посао варења, онда учење или има врло мало успјеха или бива само на трошак природног тјелесног развијања. А кад ђак ради треба озбиљно да прилегне на посао. Тако ће се уштедити многи час сједења, који се некорисно проводи.

„Н. 3.“

(Тровање са сиром.) На биљешку у броју од јула ов. год. у „Нар. Здрављу“ „отрована породица“ стр. 163. гдје се наводи како је у селу Течићу отрована цијела једна породица са 3 смртна случаја соком из чабрица са сиром, имам да примјетим да сам првих дана мјесеца маја пр. год. видно и ја такав случај у селу Мађијама у срезу ражанском, гдје се је цијела једна задруга од 19 чланова отровала поквареним сиром и соком од тога покварена сира, без икаквог сумњичења уз то на бакар и на тровањем бакром.

Људи су дошли а и ситнија чељад с њима са разних послова и од стоке у вече кући и добили за вечеру качамака и сира из неке чабрице, у којој је остало на дну неколико килограма сира и сав сок. Сир је био врло стар и покривен 5—6 милиметара дебелим, прљавим слојем трулежи. Таква је био и сав сок, који је уз то био зеленкасто-жућкасте боје. Иначе од тога сира јели су по мало и ређе, али сад ријешени да га доједу они сви навали и са врућим качамаком онако гладни и уморни поједу све, и сви се разболу као отровани. Значајно је што је с њима јело и троје дјеце из комшилука, па се и они разболели, док друга лица у тим кућама нијесу била болесна.

Болест је била: бљевање, гађење, велики болови на желуцу и трбуху, јак пролив који је другог и трећег дана постао крвав, веома велика мучкалост, болови у костима и свем тјелу, занос и несвјестичност. Дошав отрованима сјутра дан у помоћ нашао сам их као поклане и полумртве исповањене по дворишту, кућни и вајатима. Јаче су болесни били они, који су гладнији били и који су вуше сира јели. Дјеца која су и прије вечере по што год добила за јело лакше су боловала. Најтеже двоје старих, који једва осташе живи посље боловања од 20 дана. И остали опоравили су се тек посље 7 до 15 дана.

У овом случају није било ни помисли на тровање каквим металним отровом, па ја држим да и при оном тровању у Левчу није бакра при тровању било, јер из описа, гдје је сир држат: не види се да је било бакра у чабрици нити да је чабрица бакарна била. Напротив ја држим, да кваран сир суд и камо грђе и опасније може отровати него и сам бакар.

С тим у свези није ни онима, којима је та биљешка намијењена довољно растумачена права, њима још непозната, опасност од тровања сиром, него је кривина бачена само на бакар а народ већ за бакар и сам прилично има појма, да је штетљив здрављу и отрован, док за кваран сир тога пијма и бојазни нема.

„Н. 3.“

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Преоравајмо земљу у јесен.) Наши људи идући по бијеломе свијету видели су да се земља у јесен преоре, па се у њу ништа не сије. Но они нијесу размишљали зашто се то ради, па обично кажу: оне земље не могу да буду без тога, а за наше није то преоравање, јер би се тијем умртвила (постале би сипке) и вода би све разнијела. Ништа од тога није истина. И оне земље у свијету могу бити без преоравања у јесен, па да још буду боље него наше, а и наше не само да могу поднијети преоравање, него им је то од потребе, а зашто, то ћемо мало ниже навести. Једно је само што не можемо никако да разумијемо код нашега тежача, а то је, што се он боји сипке земље и чува је да му не постане сипка, а ако се то како догоди, он каже да му се земља умртвила. Опће је позната ствар да је земља иза дјетелина сипка, а и наш се ратар увјерио да на тој земљи боље успјева и сама шеница и све остало него на здрезаној гнојини, па опет он каже да дјетелина умртвљује земљу и многи је управо за то неће да сије. Не, драги мој тежаче, на криву си путу. Истина је баш противно од онога, што ти тврдиш. Сипка је земља много плоднија од здрезане и треба да настојиш да ти све земље буду што сипкије. Другом приликом показавмо ти зашто је то боље, а данас да ти наведемо користи, које нам даје јесење преоравање земље.

1. У с јесени узорану земљу боље продире сунчана свјетлост и топлина, роса, киша и снијег. Дјетовањем ових природних сила, земља се богати оним гнојним тварима, које се налазе у ваздуху. Даље: вода растана и приуговорља за биљну храну оне тврде твари у земљи, које не би могле бити храна биљци, да их вода не растопи. Зато се правом каже, да се јесењим преоравањем њива ђубри.

2. Јесењим преоравањем крчи се и утамањује разни коров, који узалуд троши храну из земље па се у прољеће разврже и загуши нам ујење.

3. Неизмјерна је корист јесењег орања и та, што се изорући на површину занесу разне бубе, пужеви, црви и остали ситни непријатељи, који ту на површини од ступени, кише и тица и других животиња погину.

4. У јесен треба да се оре што дубље, да се изнесе на површину она неплодна земља оадо, која се преко зиме упливом природних сила растроши и постане плодна, а што је земља дубље оплођена, то је роднија и боља.

5. Тешке здрезане земље пловачасте постану особито под упливом мраза тропније, сипкије и по том способније и лакше за обраду и плодније. Сваки наш сељак зна, кад земља измрзне, да се обрађује, а онда је и плоднија.

6. С јесени треба да се оре и за то, што онда није од потребе, да се та земља оре у прољеће, но треба је само подрљати

ипак рачунајући, да ће родствене везе с Млецима допринијети да Иван овом приликом испуни што је обећао преко својих посланика, допустити његовим људима да поведу Јелисавету у Црну Гору и у писму писаном Ивану 12 јула те године напомену да се нада, кад се једном буде сродно с млетачком властелом, да ће и сам пожељети да испуни дуговано и обећано.

Ето у како је жалосни положај себе довео г. Томић! Узевши слободу, да сам по својој вољи удешава писма и одлуке сенатске, јер нам их не саопштава, него ваља да му вјерујемо, што нам он каже из њих, а већ смо видјели, како је он савјестан у цитирању; и задовољниши се оним својим домишљањем по свој прилици, да је цариградско банло „још раније обавјестио сенат“, да је Султан одобрио женидбу Црнојевићеву са млетачком властелином: принуђен је да констатира свршену брачну везу између пригосорске владарске куће и једне суверенске куће млетачке републике, и без задовољштине постигнуте млетачком републиком, и без услова њезиних, које је хтјела наметнути Црној Гори, него само с њеном скромном „напоменом да се нада, кад се једном буде сродно (Иван) с млетачком властелом, да ће и сам пожељети да испуни дуговано и обећано.“ Само што је овога пута г. Томић сигурно заборавио досљедно рећи, да је република, онако увијењена, без икакве накнаде претрпјених штета од истог младожење, све баталила, па сину „турског сандак-бега“ своју шћерку дала од страха, да не би Султана расердила и с њим мир тако скупо стечени покварила!

Него је ипак тако нешто и покушао. Повраћајући се по ето пута, да докаже,

и онда сијати. Невоља је само код нас, што ми не употребљавамо а и неможемо лаже, која је једно од најважнијих ратских оруђа.

Из овога што само у кратко смо нумо виши се, да је преоравање земље јесен од неизмјерне користи, зато пригледимо и ми тај начин обраде. Не предајте да ће вода већма разносити у јесен преоране земље јер вода лакше улази у узорану земљу, према томе се мање сипља на површини и зато ће мање одицати а по том и мање земљу разносити.

„Србин.“

(Резање младе воће.) Ђеторасте круни код воћа с коштицом, режи кад воћку пресађујеш, код јабучастог воћа тек идуће године. Режи тако, да круна има лијеп облик и да има један средњи јам изданак, који је главни темељ круни. Не остављај више гранича, него што ће воћка требати доцније грана. Режи круну само до тла, за колико је година потребно да јој изведеш лијеп облик. Ако си то постигао и ако је стабло ојачало да може издржати круну, старај се да се гране у круни не укрштају и да круна није честа.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Цетиње, 22 септембра

(Из Митрополије.) Високопреосвештени г. Митрополит Митрофан, у пратњи г. протођакона Ф. Радичевића и г. проф. Божана Новаковића, у недјељу је одишао Мајсторе, гдје је осветио нову црквицу. То наше погранично село, изнад Станјевића, није имало до сада своје цркве, него је требало да иду на службу Божију преко Ловћена на Његуше, ком племену припадају, гдје су и своје умрле сахрањивали. Њ. В. Господар, премда то сеопе не броји више од 10—12 кућа, даје је потребити трошак, а сељани су од своје стране лично радили све што су могли, и тако данас имају своју црквицу. Својој великој радости дали су изразу на дан освешћења у срдачном дочеку г. Митрополита и гости с Његуша и с Бајица, којима је био приуговорљен објед као у сред које вароши а не у планини. Учесници те црквене свечаности с Мајстора су собом понијели најљепшу успомену.

(Обраћамо пажњу) наших читаоца на позив Матице српске, који смо у задњем броју нашег листа донијели. Млађе који књижевника покренуло је у Матици живљив рад и овогодишња главна скупштина матичина усвојила је његов предлог о реформи у матичним издањима. „Ђетопис“ ће оделе издати сваке два мјесеца, а ако одив претплатника буде довољно, свакога мјесеца. Садржина ће му бити од савременог и непосреднијег интереса и користи, како ће постати модерним књижевно научним органом. Веће расправе или белетристичне ствари се неће прекидати на дуге рокове као до сада, него ће се штампати у засебним књигама уз „Ђетопис“, чим књижевно одјељење матичина хоће да задовољи образованије кругове; а за ши року масу народну Матица ће наставити издавање „Књига за народ“ из Коњевине задужбине — шест на годину, међу којима ће бити и календар за народ. Претплата је на „Ђетопис“ и уз њ засебне књиге шест круна на годину, а на „Књиге за

да Иван није могао ни мислити на какву самосталну политику са Млецима, кад је сина с млетачком женом, он вели: „нити су Млечкини у то доба жељели да се Иван одваја од Турака, да прилази к њима и тражи у њих заштите, јер су знали, да би то био опасан корак за њих и за Далимацију, пошто би Турци тако Иваном приближавање републици сматрали посљедицом млетачких интрига и не би пропустили а да се не освете Млечанима...“ а да Иван дошта тражењем снахе у Млецима није мислио мијењати своје дотадање држање према Турцима, постоји један доказ, који уједно служи и као најбоља потврда раније изненичаним односима Ивановим према Турцима и његовој политичности овима, а то је факт: да је Иван чинио корак у Млецима и тамо тражио снаху тек по допуштењу Порте.

У потврду тог „факта“ г. Томић наводи два писма сенатска, једно цариградском банлу, а друго которском провидору, у којима се сенат паравно морао оправдати због те женидбе својим преставницима у Котору и Цариграду, који су имали толико посла са пригосорских упадаја у млетачку границу, наводећи, да је та веза Црнојевића са млетачком властелом била „cum lisenzia del prefatto S or turcho“ и „de consentimento del dicto S or turcho“.

Ми нећемо порицати, да је тражење од Султана одобрење те женидбе, и ако то што пише сенат својим преставницима у своје оправдање не може бити никакав озбиљан доказ; али је питање: ко је тражило то одобрење. Иван Црнојевић, или сенат млетачки? По свему опоме, што нам је од предаје Скадра приповиједао г. Томић, сенат млетачки на сваком кораку бо-

ЛИСТА К.

ЦРНОЈЕВИЋИ И ЦРНА ГОРА

Од г. 1479—1528.

VII.

Дакле, како је сам Томић принуђен догађајима да призна — спор (између републике и Црне Горе због накнаде штета и повратка неког земљишта) није био окончан ни почетком мјесеца јула, али се радило на побољшање узајамних односа, за доказ чему служи факат, што Иван пише своје посланике у Млетке с писмима, чија је садржина, колико се то може дознати из сенатских одлука, морала бити од великог интереса по ово спорно питање.

Узимајући на знање, да се то „спорно питање“ дакле није могао ријешити млетачким заузимањем у Цариграду чим је Томић хтио доказати зависност Црне Горе од Турске, и да је република принуђена била, да и без Цариграда непосредно ради „на побољшање узајамних односа“ са господаром Црне Горе Иваном Црнојевићем, одакле слиједи фактичка његова независност сваком очигледна: сада ћемо показати, како се г. Томић мучи да „разјасни“ политички положај Црне Горе за вријеме Ивана Црнојевића.

Наш историчар вели, да Иван Црнојевић „пише своје посланике у Млетке са писмима, чија је садржина, колико се то може дознати из сенатских одлука, морала бити од великог интереса по ово спорно питање“ — а неће да каже истину, да Иван Црнојевић пише у Млетке сваког

по своју снаху, ћерку једне суверенске куће млетачке републике, него само надовла: „Једини од тих писама Иван је тражио од Сињорије допуштење да његово посланство може повести Јелисавету ћер млетачког властелина Антонија Ерица за жену прворођеном му сину Ђорђу...“ И овдје у својој великој мучи чисто комичан постаје тај наш јадни историчар, кад вели: „О овом првом (писму о женидби) млетачки сенат био је још раније по свој прилици обавјештен од свог банла на Порти, па очекујући поволне посљедице од таког корака није ништа предузимао по тужбама которског провидура и властеле против Ивана.“ Из ове реченице залази, да је Иван Црнојевић тражио допуштење од Султана, да ожени сина с млетачком властелином, и да је Порта преко млетачког банла млетачком сенату до знања ставила по свој прилици, да је Султан одобрио ту женидбу, јер би иначе он протестирао против тако „неопрезног“ поступка млетачког сената према Султану, да је без његова одобрења сенат допустио ту женидбу. Штета, што нам г. Томић не каже, како је дошло до вјерице одије једне млетачке суверенске куће са синам „турског сандак-бега.“ како су у Млецима сматрали Ивана Црнојевића, по категоричном тврђењу Томићевом, јер нико неће вјеровати да су у Млетке упали сватови пригосорски да, без претходне вјерице, уграбе дјевојку!

Г. Томић прескаче не само вјерицу него и женидбу, па нам набраја све услове, које је млетачки сенат нагомљао том приликом на Црну Гору у корист републике; па и ако сватови нијесу били овлашћени да воде такве преговоре „сенат

народ" једна круна, за сва издања дакле у све седам круна, а то би била мала цијена и самом „Летопису," чије ће свеске изнотити по 7—8 табака. Матица може да даје своја издања за тако ниску претплату зато, што она своја издања исто штампа за своје чланове, па како није она какво спекулативно трговачко друштво, него просвјетно, жељи да тако шири у српском народу своја издања уз саму накнаду трошка за хартију и експедицију. Грјехота би било, кад се Срби из свих српских крајева не би одаивали тако родољубивој и племенитој жељи тог најстаријег нашег просвјетног друштва. За то би требало да се на Цетињу, у Подгорици и у Никшићу пријатељи српске књиже договоре, ко ће се између њих пријати дужности матичина повјереника, који ће станути у везу са Матицом, да јој у свом кругу помаже остваривати тако корисну њену мисао. Ето прилика млађим нашим људима, да стеку признања и похвале, јер смо увјерени, да кад би се у поменутим нашим варошима заузели, да купе претплатнике на матичина издања, да би у свакој лијепој број сакупили. Ми се надамо да наша интелигентна омладина неће остати равнодушна.

Пишу нам из Црмнице:

Перо Ников Ивовић, ваљани Црногорац, преминуо је 20 августа. Рођен у Горњим Сеопима г. 1838 гдје је провео своју младост у хрловању, питао се примјерима харних предака јуначке куће Ивовића, те својим прегалаштвом на бојним пољанима стече угледно мјесто међу примичким јунацима. Пок. Књаз Данило, видећи у њему момче харно, ставио га је за барјактара. Г. 1862 срећновладајући Господар ставио га је за официра чете, те је био у првом рату четобаши и права вучина. Г. 1876 у боју на Шестанима код Вучедабића Перо је као змај искочио из свога шанца и напријед јуришао вичући: Ха ко је Црмничанин, за крст и за Господара! И тако је својим храбрим прсима турски шанца разурно, на неком му је мјесту турско тане ногу сломило. Осим јунаштва Пера је одликовало чојство. Он је био стекао повјерење нашег узвишеног Господара, које је сваком приликом оправдао. Његове прси ресиле су за јунаштво и заслуге учињене: Обилића медаља, Ђорђевић крст, Данилов крст, храбра медаља и медаља од 62 године. Та одличја је Перо добио на бојним пољанима, гдје су се мозгови и крв лила. Осим тога Пера је наш узвишени Господар наградио, давши му у Зети доста земље и ливаде, гдје је био предигао из свог родног мјеста. И остали чланови владарске куће вазда су га пазили и даривали; али је Перо био дружеван и прави брат, те није могао сачувати и учинити какво имање. За то су га браћа Горњо и Доњо-Сеопани брацки оплакали. Лака му родна земља и покој души његовој!

П. Ђ. М.

(Из главног одбора за подизање дома умоболнијех.)

(Наставак:)

Преко г. *Крста Пекића*, члана окружног одбора Црмничког и његових помоћника гг. поткомандира *Таира Лике*, барј. *Османа Цуџића* и *Кол Вуче Дедића* приложили су из *капеланије Шестанске и Крајинске*:

Гг. Цафо Алић	70
Бек Лека	50
Бек Преца	50

Мац Преча	50
Пјетр Дрека	1 —
Пал Ника	50
Ник Бока	50
Мац Бека	2 —
Мац Бела	50
Преч Кола	70
Јац Кола	1 50
Пјетр Бона	1 50
Ник Трка	50
Преч Марка	50
Мац Беча	50
Ник Бока	1 —
Бок Бека	50
Бек Лука	1 —
Мон Бона	50
Пјетр Марка	50
Бек Кола	50
Адем Аметов	50
Суло Куртов	50
Смаил Алилов	2 —
Омер Алија	2 —
Рамо Зафов	50
Рамо Браимов	50
Асан Браимов	50
Амет Усејнов	50
Курто Цеков	50
Селим Асанов	50
Цано Усејнов	1 —
Мемет Рамов	50
Смаил Рамов	50
Мујо Мемедов	50
Зекко Алилов	50
Усејн Алија	50
Брахо Исуфов	50
Бећо Мујов	50
Суло Исламов	1 50
Осман Мемедов	50
Ануш Усејнов	50
Рамо Осмаић	50
Суло Цуфов	2 —
Асан Осмаић	50
Мето Омеров	50
Усејн Мујов	1 —
Селим Мемедов	50
Амер Асанов	50
Амет Омеров	50
Таир Улов	50
Зенел Алилов	50
Усејн Цанов	50
Бекко Цанов	1 —
Адија Цуфов	50
Алил Омеров	50
Мурто Селов	50
Омер Сулов	50
Дашо Брахов	50
Мујо Усејнов	50
Алил Адија	1 —
Цано Рама	1 —
Браим Селов	2 —
Беч Тула	70
Марк Симона	50
Луц Шајака	50
Зеф Дада	60
Луц Марка	1 20
Мон Бока	50
Јоц Ђерђа	50
Мац Ника	3 —
Марк Кола	1 —
Мон Беча	70
Лук Бона	1 20
Пјетр Луца	1 —
Преч Кола	60
Пјетр Маца	50
Пјетр Кола	70
Кол Јаку	70
Мац Ђерђа	60
Цафо Алушов	1 —
Кол Пашка	50

2. да сватови Црнојевићеви нијесу морали имати оне кубуре са сенатом млетачким, како нам Томић прича, јер су већ трећи дан кренули са невјестом пут Цетиња.

Одакле се види, да је сенат био на руци и при вјеридби и при удадби своје властелинке за сином господара Црне Горе; и да онај није шилвао никакво „постанство“ са писмима „важне садржине“ сенату млетачкоме, него просто сватове по снаху; и тим поводом, сасвим је наравно, да је морао узгред и сенату писати пријатељски, као што му је пријатељски сенат и одговорио, по свједошци истога Томића, ма како да је он то сенатско писмо на свој начин приказао.

Женидба Ђорђа Црнојевића са млетачком властелинком свједочи, да је сенат млетачки промијенио дотадању своју политику према Црној Гори. Искупили на дјелу да се узалуд обрће Султану, ласкајући му као врховном господару Црне Горе, требало је непосредно радити „на побољшању узајамних односа“ са Црном Гором, и томе је лијепо прилику пружио женидба Црнојевићева, која је републици добро дошла.

У приликама, које су претходиле ову женидбу, лако је надозрети побуде Иванове, кад је тражио сродствене везе са властелом млетачком. Ми смо видјели непријатељско држање републике према Црној Гори последице разграничења г. 1482, на које је била принуђена република силом оружја црногорског, и које је зато морало тешко рањити републику. Иван Црнојевић није могао ту рану извидати републици никојим другим путем него ступивши у сродствене везе са млетачком

Луц Бока	50
Луц Бока	70
Мац Кола	1 50
Бок Кола	70
Зеф Дрека	50
Бок Лека	50
Марк Лека	50
Пјетр Марка	50
Преч Марка	50
Кол Пјетра	60
Пјетр Копа	60
Пјетр Кино	50
Дрек Пјетра	50
Команд. Омер Алилов	5 —
Оф. Осман Цанов	2 —
Бок Милоша	1 —
Усејн Мемедов	1 —
Мало Ујка	50
Сјмо Ујка	50
Ник Бона	50
Зеф Ђерђа	50
Пјетр Бока	50
Мац Пјетра	80
Пал Лука	1 —
Оф. Кол Коча	1 —
Дила Пренчина	50
Кол Вуча Дедић	4 —
Бон Бела	50
Пјетр Марка	2 —
Ник Преча	50
Бек Пуша	1 —
Бон Пала	90
Преч Пала	50
Пјетр Ника	2 —
Луц Пуша	1 —
Ник Сима	1 —
Бек Пала	2 —
Пал Пера	1 —
Лец Пера	50
Ника Мар-Вулин	4 —
Пјешак Пјетр Вука	1 50
Барјакт. Луц Ђерђа	1 50
Мон Бока	1 —
Пал Бока	1 —
Лек Пала	1 —
Мац Стјепа	1 —
Кол Бела	50
Кол Луца	1 —
Мац Кола	1 —
Иво Митров	50
Илија Перов	50
Мило Јокров	50
Нико Матов	50
Барјакт. Боко Андров	1 50
Ђуро Преча	1 —
Ђуро Премов	1 —
Саво Ников	50
Пјетр Маца	50
Пал Бека	1 —
Сим Пера	2 —
Кол Ника	1 50
Зеф Маца	2 50
Барјакт. Ђур Кола	2 —
Пјетер Кола	1 —
Бок Марка	1 —
Пјетр Ђура	1 —
Мац Лука	2 —
Ђур Маца	1 —
Мац Бека	50
Јок Пјетра	50
Пала Илин	2 50
Стјеп Марко	50
Стана Никина	50
Пер Марко	1 —
Мар Преча	1 —
Лек Преча	1 —
Ник Бела	50
Ђерђ Кола	1 —
Пјетр Луца	50

властелом. И ми збиља видимо, како сенат млетачки, приликом женидбе Ђорђа Црнојевића, одустаје од пређашњег непријатељства, оставља на страну тужбе провидуре и властеле которске, и управља И. Црнојевићу оно сасвим пријатељско писмо од 12 јула; а што је остарјелом господару тек основане државнице око Ловћена потребитије било, него да престане оно бургијање млетачке дипломатије у Цариграду против тог новог државног бића и грамазење млетачко на посједу Црнојевићеве у Боки? Јер смо видјели Ивана Црнојевића, пошто је он своје посјезде на скадарском језеру морао уступити сили турској, да је с те стране миран био.

Женидбом свога наследио са млетачком властелинком Иван Црнојевић је при крају свог живота и непријатељство млетачке републике од Црне Горе уклонио; али му није било суђено ни да дочека у животу своју снаху, ни да прочита оно сенатско писмо од 12 јула, јер је десет дана послје тога писма стигла вијест у Млетке о смрти Ивановој. Сватови су по дјевојку пошли први јула; па су три дана стали у Млечима; писмо сенатско је 12 јула; десет дана послје тог писма у Млетке стигне глас, да је Иван преминуо. Дакле се може узети, да је Иван Црнојевић довршио своје дане пуне колико муке толико и славе око половине јула 1490.

(Свршиће се.)

Ник Пјетро	50
Вук Ника	1 —
Стјеп Лука	1 —
Ник Преча	50
Митар Стјепо	1 —
Вул Бока	50
Пал Бека	1 —
Оф. Вук Беча	2 —
Бок Лука	50
Кол Сима	1 —
Бек Пјетро	1 —
Лец Ника	50
Пјетр Нико	1 —
Нико Савић	50
Пал Маца	1 50
Кол Лека	1 —
Ник Јова	50
Бок Јова	50
Пал Кола Пекић	1 —
Сим Лека	50
Луц Пала	1 —
Преч Вука	1 —
Кол Марко	1 —
Подком. Кол Ђерђо	3 —
Мара Ђурина	50
Пер Кола	50
Мац Ђура	1 —
Барјакт. Муса Колар	1 —
Барјакт. Зекко Ђокић	2 —
Свешт. шестански Падре Антонијо	2 —
Свешт. ливарски Падре Одорић	10 —
Бок Кола Пекић	1 —
Том Кола Пекић	50
Стјеп Ујка Пекић	50
Бон Чоба Пекић	50
Лец Пала Пекић	50
Мац Лека	50
Ник Јова	50
Кол Ника	50
Чеч Ника	50
Мало Лекин	50
Стјеп Нико	50
Ђур Марко	50
Симо Ников Марко	1 —
Лек Пуша	1 —
Цуфо Ђокић	2 —

Свега: фиор. 197.70;

Од прпје: „ 19088-16; ока ж. 16036; брва 74;

Укупно: „ 19285-86; „ „ 16036; „ 74.

(Наставиће се.)

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Путовање Војводе Абруцког на сјеверни пол.) Кад се назад четири године Нансен вратио са своје поларне експедиције, која је била овјенчана тако сјајним резултатима, о његовом подухвату говорило се као о подухвату чисто научног карактера. Тако исто данас говоре сви листови о путовању на сјеверни пол Војводе Абруцког, овог младог одважног члана Савојске куће. Особито је његов повратак са тако опасног подухвата био радосно поздрављен у Италији, премда још свјежа жалост за Краљем мучеником није допуштала шумних манифестација одушевљених маса народа. Ову експедицију је лично сам Принц приредио. Зиму 1898—99 он је провео у Христјанији, да тамо изабере сходан брод. Избор је пао на један брод рибарски, који је Нансен довео са источне обале Гренландије. „Јазон“ — тако се звао тај брод — био је ограђен 1881 у Зајдефорду, па је био пренаправљен за експедицију и преименован „Stella polare“. Свршетком маја г. 1899 скупили су се у Христјанији сви учесници експедиције, у којој су били, осим Принца, капетан Кањи, лјатнант Кверини, лекар Кавелли, заповједник брода капетан Евенсен, главни машинист Стекл и г. д. „Поларна Звијезда“ кренула је из Христјаније 12 јуна 1899 на сјевер. Из Архангела, гдје су укрцали 120 сибирских паса са два човјека, који су их пазили, путници су послали последни поздрав далеком отаџбини. У току прошле године, преплашени Британски Канал, стигли су у залив Теплиц, а отуда до 82°4', па су се вратили у Теплиц, удубини залива за зимовање. Залив се зазалио 1 септембра, а 8 лед је стао стискати „Поларну Звијезду“. Десни бок је био јако повријеђен, тако да је вода стала улазити у брод; али срећом успијело се извући га из леда, а цео експаж из њега је изашао на суво, гдје су оградиле мале кућнице, па изнад њих другу велику, коју су покрили једрицама. У средини је била кухиња са трубом која је дим изводила. Сваки путник имао је своју постељу. Пси су били у једној великој дрвеној кући. Преко зиме им је било главно занимање грбање снјега. О Божићу су почели возити се на саоницама, у које су псе запрезали. Божић су весело провели, а сваки је добио по дар. Нову годину су поздравили ватрометима. У пркос великој студени до Божића сви су били здрави. Кад су почели возити се на саоницама, Принцу су се смрала два прета на лијевој руци, тако да је требало врхове им ампутирати. Такођер се и кап. Кањи-у смрзао један прет, али му није требало ампутације. Принц је јако страдао од студени, и зато за њеко вријеме није излазио из своје кућнице. Ипак је учествовао у припремама за експедицију.

курсије по леду. Прва је екскурсија била у фебруару, али није пошла за руком: есонице нијесу биле удешене за лед, и како је тада студен пала до 52° Ц., требало се вратити. Друга експедиција кренула се 11 марта, која је дошла живота трију учесника: лајтнанта Квирина-а, машинисту Стекала и још једнога вође. Трећа група кренула је са провијантом за двадест дана, али се вратила тек после 44 дана. При свршетку, капетан Кањи кренуо је само са тројицом и допро је даље од свију, готово до 86°33'. После 18 дана, на повратку, нестало је хране и требало је јести не само храну за псе, него и саме псе. Њети је брод извучен из леда, 8 августа стигао је у Британски Канал, па после 15 дана изашао је у отворено море. Кањи је допро даље од Нансена и испитао до сад неизвесни крај. Сад се може рећи да су познате границе суше азмље сјеверне. Непозната остаје тек источна страна земље Франца Јосифа. Ово су резултати свих досадашњих експедиција на сјеверни пол: Холањџанин Баренц г. 1594 допро је на Новој Земљи до 77°20' с. ш., гдје је и умро. После 300 година један норвешки рибарски брод нашао је његову зимњу кућицу. Г. 1607 Гудсон је допро до 80°23' на сјеверу од Шпицбергена. Г. 1773 Фипс је допро даље на сјевер 25°. Г. 1806 Скорезби је прешао 81°, а г. 1827 Пери је допро 82°. Тек г. 1876 Маркгам је допро до 83°20', а после шест година Локвуд и Вренар у несрећној експедицији Грејна допрли су 4' даље. Нансен г. 1895 допро је до 86°14' с. ш. а сада је Војвода Абручки пошао даље 19'. Тако је требало 300 година да се прође простор од скоро 10 степена између 77°20' и 86°33', докле је допро г. 1900 Војвода Абручки, при рођак од стрица Краља Виктора Емануила III.

(Генерал Дејан Ј. Суботић.) Новосадски „Браник“ доноси: Руски цар Никола II је својим указом од 13 августа о. г. проназео је за одликовање у служби, у генералном штабу, генерала-мајора Дејана Ј. Суботића, помоћника команданта војске у Квантунској области и начеоника штаба цете војске, за генерала-лајтнанта. (Тај чин одговара чину фелдмаршал-лајтнанта у аустријској војсци.) Генерал Дејан Суботић, као што смо већ споменули, син је покојног књижевника и родољуба српског д-ра Јована Суботића и госпође Савке Суботићке рођене Полит-Десанчићеве. Он се родио г. 1852 у новом Саду, гдје је свршио неколико разреда гимназије, а кад му је отац био године 1867 у Москви на оној знаменитој изложби, повео је и Дејана, који је онда примљен у један руски војнички завод. Војничке науке свршио је Дејан с одличним успјехом и као млад официр, после неколико година службе код трупе, дошао је у Николајевску академију генералног штаба, коју је такође врло добро свршио и од тог доба води се он у списку генералног штаба руске војске. Генералу Суботићу сад је 48 година и већ је генерал-лајтнант; то је заиста сјајна каријера. Он је остао и у даљини добар Србин и није заборавио свој род. То је генерал Дејан Суботић и дјелом доказао, кад је у почетку српско-турског рата као 24-годишњи мајор од своје воље дошао у Србију и ту војевао за слободу и независност Србије.

Генералу Суботићу је у садашњем рату против Кинеа у Манџурији повјерен врло пажан задатак, који је он, ево, тако сјајно извршио, да га је његов врховни ратни господар тако одликовао. Из данашњег извјештаја о боју под Ајгуном, види се, како је окретан, умјешан и даровит војсковођа генерал Суботић. Ми Срби се можемо поносити, што је један Србин стекао себи тако славно име у руској војсци. У руској ратној историји генерал Дејан Суботић заузима исто тако угледно мјесто, као и други славни Срби војсковође у руској војсци: Текелија, гроф Милорадовић, Оклобџија и др. Од срца честитамо генералу Суботићу на овом одликовању и на славним дјелима!

Извјештај о боју под Ајгуном донијела је „Россија“, он овако гласи:

Бој под Ајгуном 22 јула био је један од најупоријих бојева, који завршише сахалинско-ајгунску епопеју. Важан значај Ајгуна и утврђене позиције дуж њега у стратегијском погледу бјеше јасан, и зато је ријешено, да се Кинези ушћерају из тих учвршћених позиција 22 јула у 2 часа по подне, руска војска поче наступати. Борба, којом је руководио руски генерал Суботић, почела је припремом јуриша на силну кинеску позицију под Ајгуном. Загриши топови; с кинеске стране такође одговараху топовском ватром. С обје стране била је војска сна три рода оружја, који су према развитку боја ступали у бој. Много Кинеа било је наоружано Маузеровим пушкама. Дјејствовање кинеске коњице парализовало су наши козаци. Скоро цео дан грмили су топови, чуо се тресак и удари граната и ипацила, што ужасно фијукаху кроз ваздух, непрестано су свирали куршуми из дугачких стре-

љачких ланаца, а час-по па загрми картач. Кад год долазаше и до бајонета. Кинези упорно држали за својим опкопима, силно пуцајући из топова и пушака. По свему се видјело, да су имали много муниције и да им је војска, што се ту борила, врло постојана и упорна. Али Кинези су рђаво нишанили, те је њихова ватра слабо шкодила Русима. Видећи то, генерал-мајор Суботић обрати особиту пажњу на артиљеријску припрему јуриша на позицију, те тако дјејствујуће руско одјељење мало је страдало. Кинези, кад се Руси стадоше приближавати, остављали су пуцајући једну позицију, па су заузели другу и наново отворили бој. Али наши топови заузимаху нову позицију, бој закипи новом силом, и наша војска морала је из нове позиције да гони непријатеља. Тако да су Кинези промијенили четири позиције. Наши источно-сибирци, срјетници, амурци, и други славни официри даваху примјер ријетке храбрости. Око 9 сахати кинеска ватра стаде бивати слабија, уморени противник клону и пуцајући стаде одступати. Трофеји овог дана бјеху неколико тешких топова великог калибра, много топова малог калибра, картача и пушака, већином Маузерових. Губитци кинески били су велики. У овом боју учествовао је и славни деташиан генерала Репенкампа, који је за шест дана очистио сву десну обалу од Кинеа.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ЛОНДОН, 17 септембра. — До сад је познат резултат избора у 64 окружја, у којима није успио ниједан протукандидат. Опет су изабрани Чемберлен и државни подсекретар ратни Виндман.

ЦАРИГРАД, 18 септембра. — Персијски шах свечано је дочекал. Турски листови доносе чланке у корист мисли уједињења свијех Мусломана под руководством Султана. Измијењена су највиша одликовања између турских и персијских великодостојника.

ЦАРИГРАД, 21 септембра. — Услед вијести из Ерзерума, замјеник руског генералног консула и један руски пуковник били су нападнути од Курда код Ерцингиана и оплијењени. Од 22 руска војника руске пратње 2 су убијена, а са стране Курда 5.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 18 септембра. — Робертс је наименован за команданта шефа на мјесто Велселеја.

ЛОНДОН, 20 септембра. — Робертс телеграфира из Преторије да су Бури напали код Дејагердрифта 60 коњаника, који су пратили 22 кара провијанде. 12 Инглеза је погинуло, осталима се не зна судбина. Бури су 1/10 покварили влак, у ком су биле инглеске трупе, и остало је 5 мртвих и 14 рањених.

Догађаји у Китају.

ЛОНДОН, 17 септ. — „Рајтер“ доноси из Шангхаја, да је Цар китајски издао едикт, у ком изражава захвалност руском Цару за повлачење руске војске из Пекина и своју добру вољу да држи свечано жртвовање на гробу Кателера.

БЕРЛИН, 18 септ. — „Волф“ доноси из Шангхаја, да царски едикт вели, да је престол невин, догађаји да су изазвани, јер су Принци и великодостојници потпомагали Боксере, и с тога морају бити кажњени: Принци првог ранга Хуанг, Хаун и Трохинг деградирани с ранга и функција, Принц другог ранга Туан биће такође деградиран и строго кажњен. Валдерзее започео је из Таку ратну акцију у Печели.

ПЕТРОГРАД, 18 септ. — Руски Министар Гирс са особљем легације оставили су Таку и прешли у Тјенчин.

ТЈЕНЧИН, 19 септ. — Дошла је наредба из Вашингтона да се повуче највећи дио американске војске. Припреме одма почињу. Једна регимента пјешадије, један ескадрон коњице и једна батерија остају у Пекину. Ново опозивање американске војске чини велики утисак међу савезницима.

БЕРЛИН, 19 септембра. — Друга дивизија прве ескадре њемачке стигла је у Таку.

БЕРЛИН, 20 септембра. — У депешама измијењеним између Цара њемачког и китајског, овај жали смрт Кателера, изјављујући да је наредно заупокојно жртвовање за Кателера и нада се да ће Вилхелм напустити ијед у корист мира. Вилхелм је одговорио да заупокојно жртвовање не може сматрати као задовољштину. Не приписује Цару китајском одговорност за увреду учињену него савјетницима престола, који морају бити кажњени. Ако Цар китајски хоће да се придружи у тој сврси преставницима држава, Цар Вилхелм ће поздравити његов повратак у Пекин.

ШАНГХАЈ, 20 септембра. — Гувернер Шансиа дигнут је са функција. Многи су намјештени за то што су учествовали у покрету Боксера.

ТЈЕНЧИН, 20 септем. — Ли Хунг-Чанг напустио је намјеру да пође у Пекин. Говори се да ће отпочети преговоре у Тјенчину са руским министром.

ВАШИНГТОН, 20 септем. — Потврђује се да је Туан деградиран и други велики достојанственици.

ВАШИНГТОН, 21 септем. — „Рајтер“ доноси да је по обавијестима, што су разни инострани министри добили, потпун споразум свију сила односно Китаја на основу американске ноте од 3/7.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Н О В О С Т.

НОВО ВЕЛИКО ИЗДАЊЕ 1900.

Р Е Ч Н И К

Страних ријечи

које се употребљавају

у говору, у новинама, повременим си сима и у књигама.

На великом формату 276 страна.

Цијена 80 новчића

Српска Књижара
Браће М. Поповића
у Новом Саду.

О Б Ј А В А.

Видак Митров Перишић из Цуца отишао је године 1888 за Грчку. Прве године после свог поласка јавио се из Атине, а од тад не више. — На молбу његових сестара нека изволи сваки онај, који би што о именованом знавао, доставити

Број 1742.

КАНЦ. МИНИС. ИН. ДЈЕЛА.

(2—3)

О Б Ј А В А.

Сагласно наредби Књаж. Окружног Суда Вир, издатог од 7 марта ове године Број 215 и п. IV. 1900 19. Поводом затраживања дужитеља за дугове које дугују: Лука с браћом; синови пок Сава Маркишина Станковића.

Са овим се износи све њихово имање осим законито што се оставља презадуженоме, на јавној продаји за измиру њихових дугова.

Такође јавља се свима дужитељима поменуто браће Станковића, да до 15 октобра ове 1900 год. поднесу капетанском племенском Суду чисте документе (признанице), по којима траже дуг; у противном случају, који се до реченог дана не би пријавио, лично, или преко опуномоћеника, то губи право на доцније потраживање, јер ће се 15 октобра 1900 помеђу дужитељима учинити намир.

Сотонићи, 1 септембра 1900.

Број 285.

Капетанија Сотоницка.

Кап. Милап Поповић.

Број 66 (3—4)
122

ЈА АНА ЧИЛАГ

са својом 185 центиметара дугом плавом и бујном косом, која је нарасла употребљујући пуних 14 мјесеци помаду сопственог производа. Моја је помада испитана од најгласовитијих ауторитета и пронађена као једино средство против испадању косе, а постиже се сигуран успјех за рашћење косе. Призната је као једино и најбоље средство за сјачање тјемењаче. Употребом моје помаде ојача код господе брк и коса и добију после кратке употребе како брк тако и коса природну свјетлост и јачину а отклања сједоху косе све до дубоке старости.

Цијена 1 судића круна 2, 4, 6 и 10.

Наручбине се отпремају поштом сваки дан оњима, који новац унапријед пошљују или приволу, да им се пошљика пошљеном пошље.

Наручбине се шаљу на:
ANNA CSILLAG
Wien. I., Seilergasse, 5.

Број 31 (17—20)
П. п.

О Б Ј А В А.

Дужници „Босанске Виле“ у Црној Гори који до данас своју претплату не посладе, са овим се од стране уредништва умољавају, да изволе свој стари и нови дуг до данас у најкраћем времену дољепотписатоме пуномоћнику исплатити.

Протођакон
Филип Радичевић.

Број 67 (3—3)
39

„Срнове рокове и скоро убијене или још живе птице грабљивине купује уз најбоље цијене, препаратор и сакупљач

Ernst Grossmann
и Kotoru.“

Број 68 (2—3)
21